

UITGAVEN :

Plaatsen eener boekenkast.	Fr.	207 00
Plaatsen van een spreekgestoelte.	"	21 02
Onkosten voor het geven van voor- drachten	"	13 80
Verschillende bestuurlijke uitgaven.	"	25 00
Onkosten van gas	"	25 00
Aankoop van boeken voor de biblio- theek	"	120 00
Een gegraveerde stempel met toebe- hoorten	"	19 25
Samen.		Fr. 431 07
Batig slot.		Fr. 69 57

Het Bestuur :

H. TANT-ROELS, *voorzitter*; DE GRENDELE-VANDE ZANDE, *ondervoorzitter*; H. DIRCKX, *boekbewaarder*; F. COUSSENS, *ontvanger*; J. VAN DEN BERGHE; D. DENYS-KERKHOF; EM. DE KEYSER, *schrijver*.

Bestuur der Roeselaarsche Afdeeling voor 1877-1878.

Het Bestuur blijft hetzelfde als verleden jaar.

Verslag van het Bestuur der Afdeeling Nieupoort.

(SEPTEMBER 1876 — OCTOBER 1877.)

Sedert lang hadden de weinige inschrijvers op het Willems-Fonds, te Nieupoort woonachtig, de hoop gevoed in hun stadje eene Afdeeling dezer nuttige maatschappij in

het leven te roepen; doch, hun getal te gering zijnde om, volgens art. 10 der Algemeene grondslagen, de inrichting daarvan aan het Algemeen Bestuur van Gent te verzoeken, kon dit verlangen niet verwezentlijkt worden.

Hunne pogingen moesten zich dan bepalen bij het aanwakkeren van het grootst mogelijk getal personen tot het bijtreden der gewenschte instelling. Edoch, de ijver onzer Vlaamschgezinden moest nog zoo gauw met geenen goeden uitslag bekroond worden; en het inrichten eener Nieupoortsche afdeeling van het Willems-Fonds ging met langzame schreden vooruit.

Eerst in de maand augusti 1876, zou de genegenheid der Nieupoortsche bevolking ten voordeele dezer inrichting voor goed ontwaken.

Het was de heer E. Van Driessche, leeraar aan het Atheneum van Brussel, die aan de vereenigde pogingen den beslissenden spoorslag gaf.

Deze vurige Vlaming, die Nieupoort jaarlijks bezoekt, wakkerde den ijver der inrichters meer en meer aan, en door zijn toedoen had er, ten gevolge van eenen oproep in het weekblad « De Stad Nieupoort », op 8 september eene bijeenkomst plaats van personen die de nieuw in te richten Afdeeling wilden bijtreden.

In deze vergadering nu, waarop de heer Van Driessche het nut, en zelfs de noodzakelijkheid eener Afdeeling van het Willems-Fonds voor Nieupoort afschetste, boden zich zooveel nieuwe inschrijvers aan, dat een verzoek aan het Hoofdbestuur voor het inrichten eener Afdeeling mogelijk was geworden. Eene commissie werd benoemd, die in het belang van het voorgenomen plan de noodige maatregelen zou beramen.

Den 15 daaropvolgende had de tweede vergadering plaats, waarin een voorloopig bestuur werd benoemd,

dat met het opmaken van een plaatselijk reglement werd belast.

Den 29 october ontving ieder inschrijver in stad en aanpalende gemeenten van Nieupoort, eene uitnoodiging tot het bijwonen eener algemeene vergadering op zondag 29 october in eene der zalen van het « Burgondisch kruis », om, na algemeene goedkeuring der aanwezigen, tot het stichten eener Afdeling over te gaan. De heeren De Rijcker en Alb. Fredericq, afgevaardigden van het Hoofdbestuur, leidden deze vergadering; en, na voorlezing en goedkeuring van het plaatselijk reglement, verklaarde eerstgenoemde, namens het Algemeen Bestuur, de Nieupoortsche Afdeling van het Willems-Fonds als gesticht.

Het voorloopig benoemd bestuur, bestaande uit de Heeren P. F. De Swarte, voorzitter, G. Dingens, schrijver, Fr. De Brauwere-Kesteloot, schatbewaarder, en P. De Mey en L. Loppens, bestuurleden, werd behouden.

Na deze plichtigheid vereenigden zich de leden aan een banket waarop menige redevoering werd uitgesproken op den toekomenden bloei van de nieuwe Afdeling; en inderdaad, deze wenschen zijn verwezenlijkt.

Reeds den 19 november had de eerste openbare volksvoordracht plaats in de groote bovenzaal van Stadsteekenschool, ons door het achtbaar Stadsbestuur, benevens nog eene geldelijke toelage voor de verlichting, welwillend toegestaan. Niettegenstaande de groote ruimte dier zaal, kon zij nauwelijks al de belangstellenden bevatten. En ook geen wonder! Was het programma onder alle opzichten, wat muziek en zang betrof, zeer aantrekkelijk, zij was dit te meer door den titel der voordracht van den heer J. Sabbe van Brugge: « Vader Willems, zijn leven en zijne beteekenis als patroon van het Willems-Fonds », Het publiek werd alzoo de gelegenheid gegeven om te hooren en

te kunnen oordeelen wat het zooveel besproken Willems-Fonds was, in zijne ware beteekenis. En het heeft geoordeeld; want de tweede openbare voordracht op 26 december door den heer E. Van Driessche van Brussel, handelende over « de Gemeentevrijheden in de middeleeuwen », en de derde op 21 januari door den heer Van Wilder van Gent over « onze ademhaling », werden door een niet minder talrijk publiek aanhoord.

Na onze eerste openbare voordracht, evenwel, bleek ons weldra dat de onkosten grooter waren dan het bedrag onzer gelden, dat ons, volgens art. 15 der algemeene gronslagen, door het Algemeen Bestuur was toegestuurd. Wij namen onze toevlucht tot laatstgenoemd Bestuur, verzoekende eenen geldelijken onderstand uit de som welke voor het stichten en ondersteunen van Afdeelingen, in de algemeene begrooting van 1876 gebracht was. Maar te laat, de fondsen waren uitgeput en lijgevolg kon aan ons verzoek vooreerst niet voldaan worden. Ieder lid onzer Afdeeling legreep maar al te wel, dat het onmogelijk was op den ingeslagen weg voort te gaan, indien de noodige geldmiddelen ontbraken; en er werd in eene algemeene vergadering besloten den leden eene intekeninglijst aan te bieden, ten einde de begraving te voorkomen van de zoo vroolijk gevierde jong geborene. Hocwel overtuigd van de algemeene belangstelling der leden, hadden wij deze nimmer zoo groot durven denken. Door de 49 deelmakende leden werd er ingetcekend voor eene som van fr. 544,75.

Hiermede was het mogelijk de werkzaamheden voort te zetten; maar een tweeden hinderpaal trachtte men tegen ons op te werpen. Onze werkzaamheden werden door zekere mannen *slecht* en ontstichtend genoemd. Doch, zzoals wij vroeger zegden, het publiek had geoordeeld; en, in een zeer kort tijdverloop was ons ledental tot 58 ge-

klommen, waardoor ons bestaan gegrondvest was, de vijandelijke aanvallen achterwege bleven en de voordrachten toegejuicht en door het volk vurig verlangd en gevraagd werden.

De verre afgelegenheid van Nieupoort en de gebrekkige verbinding met de overige steden des Rijks, zijn de voornaamste redenen van de groote moeilijkheid tot het krijgen van sprekers voor de openbare voordrachten.

Deze oorzaken nochtans hebben het gunstig gevolg verwekt, dat er onder de leden zelven personen zijn begonnen voordrachten te houden, welke echter alleenlijk voor de leden en hun huisgezin toegankelijk waren. In dit bestuurjaar hebben er drie dusdanige voordrachten plaats gehad; te weten: de 1ste op 17 december door den heer J. Ringoot handelende over « de Waterstof » met proefnemingen; de 2de op 28 januari door den heer A. Truyens, over « de Brabantsche ontwenteling in 1789 »; en de 3de op 15 april door den heer J. Vandereeken over « George Stephenson ».

Bovengenoemde drie heeren hebben ons eenen genotvollen avond verschaft, want alle drie, zonder eenig onderscheid te kunnen maken, hebben onze verwachting verre, ja, zeer verre overtroffen, en zeker is het voor ons een onuitsprekelijk genoegen te kunnen zeggen, elementen in onze Afdeeling te bezitten, op welke wij met recht mogen trotsch wezen.

Onder de verschillende opluisteringen welke aan onze voordrachten waren gehecht, was een koor, door de kinderen der kosteloze lagere school, op de tweede voordracht gezongen.

Ongelooflijk is het, op welke voortreffelijke wijze deze kinderen van 6 tot 12 jaren oud, het vierstemmig lied « De Morgenstond », woorden van den ondergeteekenden verslaggever, onder leiding van hunnen leermeester, den

heer Bekaert, hulponderwijzer, uitvoerden. Tot aanmoediging dachten wij het ons eenen plicht hun een geschenk te doen, bestaande in 40 muziekleggers, welk geschenk door den voorzitter na de uitvoering, onder eene gepaste rede, aan hen werd bekend gemaakt, en met luidruchtige toejuichingen door het publiek werd begroet.

Ook de koorzangmaatschappij « De Havenzonen » verleende ons hare medewerking en zijn wij onzen hartelijken dank verschuldigd. Doch, wie het meest heeft gedaan om onze feesten te veraangenameu, is het Philharmoniegenootschap onzer stad. Bij elke gelegenheid hebben wij zijne welwillende medewerking genoten.

Wij bepaalden onze werkzaamheden niet bij het geven van voordrachten, maar ook de ware Vlaamsche belangen werden door ons ter harte genomen en zooveel mogelijk ondersteund. Zoo werd, onder anderen, in algemeene vergadering van 22 november 1876 besloten een verzoekschrift naar de Kamer van Volksvertegenwoordigers te zenden, ten einde de verwezenlijking te verzoeken van het wetsontwerp des heeren Bara, betreffende de Vlaamsche vertaling der *Annales parlementaires*.

Ook nam een twintigtal onzer leden deel aan het Breidel- en- De Coninck-feest, ter gelegenheid der 575^e verjaring van den Guldensporensdag, op 15 juli te Brugge gevierd.

Wat het onderwijs betreft, moeten wij tot onze innige spijt bekennen dat de weinige middelen, waarover wij te beschikken hebben, de oorzaak zijn van de weinige verbetering welke wij daaraan hebben gebracht.

Gelukkig mogen wij zeggen dat wij in het bezit zijn van zeer goede scholen met ijvervolle onderwijzers. Alleenlijk doet zich hier de dringende behoefte gevoelen aan eene bewaarschool voor kinderen van 3 tot 6 jaren. Het is te

betreuren dat eene zoo nuttige stichting door het stadsbestuur niet sedert lang is ingesteld. Door onze leden zijn daaromtrent reeds eenige plannen opgeworpen; doch onze geldelijke toestand maakte het bereiken van dit doel onmogelijk, hoewel wij verzekerd zijn dat het inrichten eener bewaarschool voor Nieupoort van het grootste nut zou zijn en de rijkste vruchten zou dragen.

In het belang van het ambachtskind, welk voor ouderlijken onderstand dikwijls te vroeg de school heeft moeten verlaten, riepen wij de welwillende aandacht van ons stadsbestuur op het voegen van eenen werktuig- en scheikundigen leergang bij de lessen der stadsteekenschool. Hierdoor toch zou eene leemte aangevuld worden, die tot heden eene al te groote plaats openlaat. Slechts den kinderen, die reeds tot de hoogere klassen der middelbare school gevorderd zijn, is het gegeven iets van dit nuttig onderwijs te leeren; hoewel het niet minder den ambachtsman in het algemeen, in zijn beroep, veel nut zoude opleveren. Tot heden is aan ons verzoek geen gevolg gegeven.

Het eenige wat ons overbleef te doen in het belang van het volksonderwijs, was het stichten eener Vlaamsche boekerij. Te dien einde werd er eene commissie aangesteld, welke den heer D. Jacquart voorloopig als boekbewaarder benoemde. Wij zonden een verzoekschrift aan het stadsbestuur tot het verkrijgen eener kleine plaats in de ruime zalen der stadsbibliotheek, die bijna gansch uit Fransche werken is samengesteld, en mochten ons andermaal in een gunstig antwoord verheugen. Hiermede hadden wij dus, zoo een spreekwoord zegt: « Een zadel, maar geen paard. » Om tot ons doel te geraken, deden wij eenen oproep tot alle gekende Vlaamsche schrijvers en taalminnaars. Over het algemeen werd onze oproep slecht beantwoord, waar- schijnlijk ten gevolge der talrijke boekerijen welke in

groote steden worden ingericht en insgelijks de medewerking van echte volksvrienden verzoeken. In het verslag der boekerij doen wij de namen kennen van hen die het begrepen hebben dat de kleine steden al te ver achter zijn bij de groote, en het hoog tijd is dat er eenig licht onder die bewoners verspreid worde, terwijl juist in die plaatsen de geest van het volk op schandelijke wijze beneveld en verstompt wordt.

Onze welgemeende en oprechte dank zij hun aangeboden.

Wat nu het Vlaamsch tooneel aangaat, moeten wij tot ons leedwezen zeggen dat de gewenschte liefhebberij ontbreekt om den voormaligen bloei van de aloude rhetorica-maatschappij « Van vrõescepe dinne » te doen herleven.

Wel is waar dat er door eenige personen vele pogingen worden aangewend en moedig stand gehouden wordt, doch over het algemeen is er een groot gebrek aan liefhebberij-tooneelspelers, waardoor de taak der weinige moedige mannen te zwaar is om aan den wensch van het kunstminnend publiek te beantwoorden. Ten einde meerdere genegenheid voor het tooneel uit te lokken, hebben wij besloten twee prijzen uit te loven, te weten :

Eenen voor de zuiverste Vlaamsche of Nederduitsche uitspraak; en eenen voor den besten speler in manieren en gebaren.

Van dit besluit hebben wij de maatschappij kennis gegeven, doch nog geen antwoord ontvangen.

In algemeene vergadering van 7 augusti, werden eenige noodzakelijke wijzigingen aan het plaatselijk reglement gebracht, welke door het Algemeen Bestuur, zonder eenige aanmerkingen, goedgekeurd zijn. De voornaamste onder deze veranderingen is de vermeerdering van het Bestuur met twee leden, namelijk met eenen tweeden schrijver en

eenen boekbewaarder. Te beginnen met het tweede bestuurjaar bestaat ons Bestuur dus uit 7 leden.

En hiermede is het verslag onzer werkzaamheden voor ons eerste bestuurjaar ten einde. Het valt niet te ontkennen dat wij nog aan veel zijn te kort gebleven; doch de moeilijkheden, welke zich in eene kleine stad voordoen, bij het oprichten eener maatschappij, zijn te talrijk om reeds van het eerste oogenblik het geheele programma te volledigen.

Er blijft ons nog een aangename plicht te vervullen, met openlijken dank te betuigen aan de volgende personen die ons getrouw ter zijde hebben gestaan tot het welgelukken van onze ondernemingen :

Aan den heer L. Van Damme-De Seck, onderbestuurder van het Philharmoniegenootschap onzer stad, voor de moeite welke hij zich gegeven heeft tot het aanleeren der noodige muziekstukken ter opluistering onzer voordrachten; aan den talentvollen pianist J. Steyaert, van Veurne, voor zijne kostelooze medewerking voor wat den zang en solo's voor verschillende instrumenten betrof; aan de heeren V. Colens, L. Vlieghe, G. Hoevenaghel, L. De Jaegher-Meynne, J. Ringoot, J. Kesteloot en L. Gommers, voor hunne speeltuig- en zangkundige opluisteringen, en bijzonderlijk aan het achtbaar stadsbestuur voor de genegenheid welke het onze Afdeeling toedrasgt.

De Schrijver-verslaggever,
G. DINGENS.

Verslag der Boekerij.

Sedert het oogenblik dat er tot het stichten eener Vlaamsche boekerij was besloten, zijnde den 16 februari laatst, hebben de volgende personen onze ijverige pogingen welwillend beantwoord.

De Heeren : P. F. De Swarte, Nieuupoort, 2 prachttuitgaven der werken van Cats, H. Meyne, J. en L. Gommers, te zamen 80 boekwerken, A. Beernaert (Alveringhem) 41, Van Cuyck 1, F. De Brauwere-Kesteloot 10, G. Dingens 10, E. Van Driessche (Brussel) 19, P. Hoevenaghel 8, P. Claereboudt 8, J. Kesteloot-Van Driessche 9, De Breyn-Du Bois (Dixmude) 1, J. Vander Eecken 1, A. Kesteman (Anderlecht) 3, P. Vanden Berghe (Brussel) 1, Jan Winkel 2, P. Loppens 6, Edm. Mayeux (Meenen) 3, Leesgezelschap (Meenen) 9, Maatschappij « Tot nut van 't Algemeen » (Amsterdam) 71, H. Meyne (Brugge) 20 fr., H. Meyne (Brussel) 20 fr. en 1 boek, Vande Vijver (Brussel) een stempel voor het merken der boeken, Maatschappij « de Onderrichtsbond » (Brussel) 50 frank, en het Algemeen Bestuur 100 fr.

Met de geschonken gelden zijn boekwerken aangekocht, waardoor de Afdeeling reeds in het bezit is van 358 werken, te zamen uitmakende 492 boekdeelen.

Velen hebben geschenken toegezegd, en wij mogen ons derhalve verheugen in het vooruitzicht van eene uitmuntende boekerij.

Naar alle waarschijnlijkheid zal de boekerij in de eerste dagen der maand november aanstaande voor het volk geopend worden en, zoo een nuttig gebruik onze pogingen mocht bekroonen, zouden wij ons voor de talrijke mocilijheden ruimschoots beloond achten.

De Boekbewaarder,

D. JACQUART.

Rekening van het dienstjaar 1873-77.

ONTVANGSTEN :

Aandeel in de bijdragen der leden van 1876 . . .	Fr.	64 00
" " " 1877 . . .	"	108 00
Buitengewone toelage van het Algemeen Bestuur .	"	100 00
Opbrengst eener intekeningslijst onder de leden der Afdeeling	"	544 75
Toelage stadsbestuur voor de verlichting der stads- zaal	"	60 00
Totaal der ontvangsten. . .	Fr.	876 75

UITGAVEN :

Instellingskosten	Fr.	40 38
Openbare voordrachten	"	406 53
Voordrachten onder de leden.	"	50 36
Pianohuur (3 maanden)	"	58 80
Drukken.	"	48 80
Belooningen aan het onderwijs	"	45 50
Bijdrage voor het herstellen van het gedenkteeken van J. F. Wil- lems te Bouchoute, aan de Afdee- ling Lier	"	25 00
Kleine uitgaven.	"	24 20
Bureelkosten.	"	83 10
Bode	"	30 00
Totaal der uitgaven. . .	Fr.	812 67
Batig slot. . .	Fr.	64 08

Boekerij.

ONTVANGSTEN :

Buitengewone (tweede) toelage van het Algemeen Bestuur	Fr.	100 00
Maatschappij « de Onderrichtsbond »	"	50 00
Van den heer H. Meyne (vader)	"	20 00
" H. Meyne (zoon)	"	20 00
" M. Vervenne (Goes) Nederland	"	3 00
Totaal der ontvangsten. . .	Fr.	193 00

Overgebracht : Totaal der ontvangsten. . . Fr. 193 00

UITGAVEN :

Aankoop van boeken Fr. 99 26

Inschrijving verschillende boekwerken. " 32 20

Inrichtingskosten " 43 75

Inbinden van boekwerken. " 16 00

Totaal der uitgaven. . . . Fr. 191 21

Batig slot. . . . Fr. 1 79

De Schatbewaarder,

P. A. DE BRAUWERE-KESTELOOT.

Voorgelezen en goedgekeurd in algemeene vergadering
van 7 oktober 1877.

De Schrijver,

G. DINGENS.

De Voorzitter

P. F. DE SWARTE.

Bestuur der Nieupoortsche Afdeeling voor 1877-1878.

P. F. DE SWARTE, *voorzitter*; G. DINGENS, *eerste* en
V. VAN ZYPE, *tweede schrijver*; P. A. DE BRAUWERE-
KESTELOOT, *schatbewaarder*; D. JACQUART, *boekbewaarder*;
HENDRIK MEYNNE en PIETER CLAEREBOUDT, *bestuurleden*.

Verslag van het Bestuur der Afdeeling Wetteren.

(MAART — OCTOBER 1877.)

I. Oorsprong en stichting der Afdeeling.

In het begin van het jaar 1876 vatten eenige moedige
jonge Vlamingen het loffelijk gedacht op eene werving van
inschrijvers op het Willems-Fonds te doen, met het doel
alhier tot de stichting eener Afdeeling te geraken.